

รายงานการวิจัย

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี

The Environmental Management Contributed to Learning of Students

In Basic Educational Institution under Udon Thani Provincial

Administrative Organization

ทศไนย นานา¹

วิรัตน์ พงษ์วัฒนเกษม²

บทคัดย่อ

จากวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานีตามความคิดเห็นของบุคลากรจำแนกตามตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 10 คนและครูผู้สอนจำนวน 168 คนรวมทั้งสิ้น จำนวน 178 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง 0.6–1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t – test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานีมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานีตามความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. บุคลากรในสถานศึกษาที่มีตำแหน่งต่างกันมีความเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานีโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
3. บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีความเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานีไม่แตกต่างกัน

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

² คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

คำสำคัญ : การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี

Abstract

This purpose of the research was to study and compare the environmental management contributed to learning of students in the basic educational institution under Udon Thani provincial administrative organization. The sample consists of 10 educational institution administrators and 168 teachers. The data were collected by questionnaires with rating scale and the reliability was 0.83. The data were presented in the form of mean, standard deviation and t-test (Independent samples).

The research revealed that:

1. The environmental management contributed to learning of students in basic educational institution, the overall and each aspect were at the high level. The highest operation was the environmental management in academic aspect.

2. The comparison of the environmental management contributed to learning of students in the basic educational institution as perceived by the educational institution administrators and teachers, the overall and each aspect were indifferent.

3. The comparison of the environmental management contributed to

learning of students in the basic educational institution as perceived by personnel in the different size of educational institutions, the overall was indifferent. When considering each aspect found that the physical environment management was a statistically significant difference at .05. The opinion on personnel in small size school had higher than personnel in medium and large sizes schools.

Keywords : The Environmental Management, Contributed to Learning of Students in Basic Educational Institution, under Udon Thani Provincial Administrative Organization

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ครอบคลุมขยายไปสู่อารยะประเทศในโลกปัจจุบันการเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ประชากรต้องปรับตัวในด้านต่างๆ เพื่อให้ก้าวทันในกระแสของการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกตลอดเวลาและต่อเนื่อง โดยปัจจัยสำคัญที่จะต้องเผชิญในการเปลี่ยนแปลงเพื่อความท้าทาย ดังกล่าวคือคุณภาพของคน ซึ่งก่อให้เกิดการผลักดันในการกำหนดและจัดทำแผนพัฒนา การศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) เพื่อการก้าวเข้าสู่วิสัยทัศน์ใหม่ทางด้าน การศึกษาของคนไทย สังคมไทยให้ความสำคัญต่อการศึกษามาช้านาน รัฐบาลและหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ให้คาดหวังต่อผลของการจัดการศึกษาไว้ค่อนข้างสูงจากหลายๆ ฝ่าย และ มีความพยายามที่จะทำให้การศึกษาไปสู่การบรรลุจุดประสงค์ตามที่ตั้งไว้ จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงในด้านการศึกษาคั้งสำคัญของประเทศไทยนั้นคือการปฏิรูปการศึกษา เกษม วัฒนชัย (2545 : 21) เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางการศึกษาที่จะสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพของคนในทุกๆ ด้าน ระบบการจัดการศึกษาว่า ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวประเทศไทยจึงได้กำหนดให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้น โดยในมาตราที่ 6 ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

นอกจากนี้ สังคมทุกวันนี้และในอนาคตเป็นสังคมฐานความรู้ที่ การเรียนรู้ ความรู้และนวัตกรรมเป็นปัจจัยในการพัฒนา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริม และสร้างสถานการณ์เพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของคนส่วนใหญ่ในประเทศ โดยยึดหลักการให้ทุกภาคทุกส่วนของสังคมเข้ามา มีส่วนร่วมในการกำหนด และตัดสินใจ ในกิจกรรมสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง และชุมชนท้องถิ่น โดยการส่งเสริมให้สังคมทุกระดับได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความสำเร็จ

อันจะเป็นรากฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืนตลอดไป สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2545 : 3-4) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กล่าวว่า การเรียนที่ทำให้ผู้เรียนสร้างพลังทางความคิดของตนเองมากที่สุดจะเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง สร้างสิ่งที่เด็กชอบและสนใจ และเป็นส่วนประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งของบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ดี เด็กจะเต็มใจมีส่วนร่วมในการทำงาน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 68-69)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 4 มาตรา 24 (5) ต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ซึ่งหมายความว่าถึงหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนของครู ตามนัยนี้ครูจึงไม่ใช่ผู้สอนหรือผู้บอกความรู้ดังอดีตที่ผ่านมา ครูจะต้องมีบทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัด กระบวนการเรียนรู้ ความเกี่ยวข้องของระบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งเน้นให้เกิด การเรียนรู้สู่พัฒนาการของเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานทักษะในการปลูกฝังความรู้สึนึกคิดที่จะสามารถนำไปสู่การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในอนาคต และส่งผลในภาพรวมของประเทศ

สถานศึกษาคือผู้จุดประกายขั้นต้นที่จะสนองตอบต่อความปรารถนาของทุกส่วน และทุกฝ่าย ด้วยการพัฒนาการจัดการศึกษาให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของระบบที่กำลังขับเคลื่อนอยู่ในขณะนี้ (พิบูล สีสหาพงษ์, 2546 : 28)

ปัจจัยอย่างหนึ่งที่ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายนี้ก็คือ สถานการณ์หรือเงื่อนไขที่ครูสร้างขึ้นเพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ตัวบ่งชี้ความเอาใจใส่ของครูต่อเด็กประการหนึ่งก็คือ สภาพของ ห้องเรียน (บางครั้งเรียกรวมๆ ว่า บรรยากาศของห้องเรียน) ทั้งๆ ที่มีการเรียกร้องให้ครูปรับปรุงการสอน ภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์ให้มีมาตรฐานสูงขึ้น แต่ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก็ยังสละเวลาที่มีจำกัด มาพัฒนาสภาพแวดล้อมด้วย ทั้งผู้ใหญ่และเด็กต่างก็ต้องใช้เวลาอยู่ที่สถานศึกษาวันละหลายๆ ชั่วโมง จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างบรรยากาศที่สบายน่าอยู่ไปในห้องเรียนครั้งแรก ห้องเรียนจะมีสภาพน่าเรียนเป็นระเบียบเรียบร้อยหรือไม่นั้น สิ่งสำคัญอันดับแรกคือการตรวจสอบห้องเรียนโดยถามความคิดเห็นของนักเรียน เช่น เมื่อเข้าไปในห้องเรียนครั้งแรก ห้องเรียนมี สภาพน่าเรียนหรือไม่ หรือขาดการตกแต่ง ยุ่งเหยิง และไม่น่าสนใจ โต๊ะเก้าอี้มีขนาดเหมาะสมหรือไม่ สื่อหรืออุปกรณ์วางไว้หยิบง่ายและเห็น ได้ชัดเจนหรือไม่ วิธีทดสอบก็คือ คุกเข่าลงบนพื้นห้องหลายจุดรวมทั้งตรงประตู และกวาดสายตาไปทั่วห้องสักครู่ ว่ามีอะไรที่จะต้อง ปรับปรุงได้อีกโดยไม่ต้องใช้ความพยายามมากนัก ใน

ทำนองเดียวกัน ควรสอบถามความเห็นของผู้ใหญ่ว่าต้องการให้ห้องเรียนเป็นอย่างไร การจัดวางเฟอร์นิเจอร์ ความเรียบร้อย และแผนผังห้องแสดงประสิทธิภาพของผู้จัด หรือไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพ และปลอดภัย หรือไม่ และอุปกรณ์ทันสมัยมาใช้หรือไม่ห้องเรียนที่มีความพร้อม จะสามารถนำชื่อเสียงมาสู่สถานศึกษาและทำให้ผู้เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ร่วมงานคนอื่นๆ สนใจสถานศึกษาด้วย (ชาญชัย อาจินสมาจาร 2544 : 25)

แนวคิดเนื้อหาสาระของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ บุคคลหน่วยงานและผู้นำประเทศ เป็นสิ่งที่ชี้ชัดให้เห็นถึงเจตนาในการพัฒนาคนด้วยการจัดการศึกษาที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงในทุกส่วน ทุกฝ่ายต่างให้ความสำคัญด้านบรรยากาศและการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กซึ่งเป็นอนาคตของชาติได้มีกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ หรือ เป็นสิ่งเอื้อที่จะเหนี่ยวนำไปสู่การแสวงหาความรู้ อย่างมีความสุขของนักเรียน ทั้งสิ่งแวดล้อมทางด้านจิตใจ คือความเอาใจใส่เอื้ออาทรความอบอุ่นจากครูหรือความเป็นกัลยาณมิตรของสิ่งรอบข้างของนักเรียน ประสานกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพในสถานศึกษาที่จะดึงดูดให้นักเรียนมีความสนใจอยากใฝ่รู้ ใฝ่เรียนและแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เกิดความเป็นเจ้าของ จากการมีส่วนร่วมและภาคภูมิใจในสถาบัน การศึกษาของตนเอง อันจะนำไปสู่การพัฒนา

การศึกษาในยุคใหม่ที่พึงปรารถนาของ
ปัจจุบัน พิกุล สีหาพงษ์ (2546 : 29)

จากการศึกษาค้นคว้าประกอบกับ
สภาพปัจจุบันและการสัมพัทธ์จริงของผู้ศึกษาที่
ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับ การจัดสภาพแวดล้อม
ในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วน
จังหวัดอุดรธานีทำให้เกิดแนวคิดสอดคล้อง
ในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
ของสถานศึกษา ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์
หลาย ๆ ด้านให้มีขึ้นกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งคณะ
ครู นักเรียนและชุมชนจากสภาพปัญหา
ดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษา
ในเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ
เรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี
เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ด้านการจัด
สภาพแวดล้อม ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ
สัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รวมถึงการ
ปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัด
สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของ
นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี จำแนก
ตามตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา

ขอบเขตของปัญหา

1. ด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้เป็น
การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ
เรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ซึ่ง
ได้พัฒนามาจาก ธเนศ จำเกิด (2541 : 47 –
51) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

- ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
- ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ
- ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร

จัดการด้าน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดอุดรธานี จำนวน 330 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร
สถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
อุดรธานี จำนวน 178 คน

3. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความคิดเห็น
ของบุคลากรจำแนกตาม ตำแหน่งและขนาด
ของสถานศึกษา

4. ด้านระยะเวลา ดำเนินการวิจัย
ตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน 2557 ถึงเดือน
ธันวาคม 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้
ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18
คน และ ครูผู้สอนจำนวน 312 คน

กลุ่มตัวอย่างกำหนดขนาดโดยใช้
ตารางเจซีและมอร์แกนได้จำนวน 178 คน
และสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random
Sampling) จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดของ

สถานศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหาร
สถานศึกษาจำนวน 18 คนและครูผู้สอน
จำนวน 312 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ
แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ
คำถามเกี่ยวกับตำแหน่งและขนาดของ
สถานศึกษา และคำถามเกี่ยวกับการจัด
สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของ
นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด
องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี เป็น
ลักษณะคำถามที่ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5
ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.83

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวม
ข้อมูลในการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างโดยส่ง
แบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความ
อนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัยจากวิทยาลัยนครราชสีมาไปยัง
สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 178 ชุด
และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองได้รับ
แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 178 ชุด คิด
เป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลจาก
แบบสอบถาม เกี่ยวกับตำแหน่งและขนาด
ของสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบ
แบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) หา
ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(S.D.) วิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
จำแนกตามตำแหน่งโดยใช้สถิติทดสอบ t-
test (Independent Samples t-test) และจำแนก
ตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การ

วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว สถิติ
ทดสอบ F – test (One way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อ
ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและราย
ด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากอันดับแรกคือ
ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการ
รองลงมาคือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม
ทางการบริหารจัดการ และ ด้านการจัด
สภาพแวดล้อมทางกายภาพตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการจัด
สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของ
นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความ
คิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
ทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบสภาพการจัด
สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของ
นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความ
คิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาที่มีขนาด
ต่างกัน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัด
สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีความแตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย
บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก
มีความคิดเห็นแตกต่างจากบุคลากรที่
ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดกลางและ
ขนาดใหญ่

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

อภิปรายผล

1. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ครูมีระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมครูมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บุคลากรมีระดับการปฏิบัติในเรื่องการจัดห้องน้ำ ห้องส้วมให้เพียงพอ กับจำนวนนักเรียน การปรับปรุงอาคารให้มีความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัยมีสนามกีฬา เพื่อออกกำลังกายเพียงพอ ใช้ประโยชน์ได้ทุกฤดูกาล พื้นที่เรียบสะอาด ไม่มีเศษกระจุก กระเบื้อง หิน และเศษไม้ สอดคล้องกับผลการวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2545 : 106-107) พบว่า ครูเห็นว่า ลักษณะสภาพแวดล้อม ของสถานศึกษา ด้านอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ในบริเวณสถานศึกษา การถ่ายเทอากาศ แสงสว่างในห้องเรียน การจัดป้ายนิเทศ เอื้อต่อการเรียนรู้ ความดี ความสุข อยู่ในระดับมาก ตรงกับแนวทาง การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพในสถานศึกษา ของกรมวิชาการ (2545 : 17-19) ที่กล่าวว่า ห้องเรียน ห้องประกอบ ต้องมีแสงสว่างเพียงพอ มีการระบายอากาศจากธรรมชาติ มีการตกแต่งห้องเรียน ป้ายนิเทศ มุมกิจกรรม อาคารสถานที่ ต้องจัดให้สวยงาม ใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้และพฤติกรรมของผู้เรียน

2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ระดับการปฏิบัติของครูต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมครูมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า ครูมีระดับการปฏิบัติมากที่สุดเรื่อง การส่งเสริมให้ครูมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสและอารมณ์ขัน เป็นลำดับแรก รองลงมา การให้ความรักความเมตตาเข้าใจและเห็นใจนักเรียน และการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทวีศิลป์ สารแสน (2543:124) พบว่าสภาพแวดล้อมทางวิชาการทางการเรียนในห้องเรียน ด้านครูผู้สอนกับความพึงพอใจของ นักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับดี สำหรับประเด็นที่ครูมีทัศนคติต่อการจัดสภาพแวดล้อม ทางวิชาการ มีทัศนคติอยู่ในระดับมาก 3 ระดับแรก คือ ครูให้การยกย่องชมเชยเมื่อนักเรียนทำดี ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และครูส่งเสริมให้นักเรียนคิด และทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดจุดเน้น และปัจจัยที่สำคัญใน การสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า ครูต้องจัดกระบวนการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครูมีลักษณะ เป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยเหลือเกื้อกูล มีการทำกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ สอนให้รู้จักคิด ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขและ

ให้การยกย่องชมเชยเมื่อนักเรียนทำดี แนวคิดเดียวกับของประดิมันท์ อุปรมัย (2540 : 127-152) ที่กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ว่าการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน มีการเสริมแรง เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนหลายรูปแบบ เช่น การกล่าวยกย่องชมเชย การให้รางวัล การส่งเสริมให้นักเรียนปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนๆ โดยให้เด็กเก่งช่วยเหลือเด็กอ่อนและส่งเสริมการทำงานกลุ่ม

3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ ระดับการปฏิบัติของครูต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ครูมีระดับการปฏิบัติอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูมีระดับการปฏิบัติมากที่สุดคือส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความก้าวหน้าในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน โดยลำดับที่ 2 คือเรื่อง เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมในภายในโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรรศนีย์ วราห์คำ (2554 : 72) พบว่า ด้านการบริหาร เป็นการจัดสภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านบริหารมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นผลสืบเนื่องมาจากโรงเรียน วัดจันทร์ประดิษฐาราม สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ได้มีการวางแผนพัฒนางานที่เกิดจากการร่วมมือร่วมใจของบุคลากร การบังคับบัญชาที่มีความ

เป็นกันเอง มีความเป็นประชาธิปไตย บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหาร และตัดสินใจภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยใช้หลักการบริหารแบบการมีส่วนร่วมทั้งบุคลากรในโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีการทำงานเป็นทีม มีการบริหารเชิงการกลยุทธ์ มีแผนกลยุทธ์แผนการปฏิบัติงาน ประจำปีที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และหลักการจัดการศึกษาของชาติมีการปฏิบัติตามแผน มีการนิเทศติดตามและประเมินผล มีการประเมินโครงการ กิจกรรม ทั้งด้านผลผลิตด้านผลกระทบ และนำข้อมูลผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับ เลิศศักดิ์ คำปลิว (2551 : 20) พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหารเป็นการดำเนินการในโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร และจัดระบบทำงานการบังคับบัญชาที่มีความเป็นกันเอง มีความเป็นประชาธิปไตย บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนในการบริหารและตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในทางวิชาการ

1.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด ควรศึกษาผลการวิจัยนี้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการ วางแผน และกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้มากที่สุดเพื่อส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียนที่ดีที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

2.1 สถานศึกษาควรจัดให้มีห้องส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน เช่น ห้องปฏิบัติการทาววิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา เป็นต้น

2.2 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้ไปรับการเรียนการสอนจากแบบเดิม

มาสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อและอุปกรณ์และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี

เอกสารอ้างอิง

- เกษม วัฒนชัย. (2545). การปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ธนศ ขำเกิด. (2541). รวมบทความทางวิชาการ. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.
- พิกุล สีหาพงษ์. (2546). วัฒนธรรมสภาพแวดล้อมและค่านิยมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ความดี
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. (2545). คู่มือการตรวจสอบและประเมินสถานศึกษาเกณฑ์คุณภาพ. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2538). แนวปฏิบัติการจัดสิ่งแวดล้อมในหน่วยงาน และโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์.
- _____. (2543). การปฏิรูปการเรียนรู้สำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : การศาสนา